

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

МОВОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Збірник наукових праць

ВИПУСК 11

**Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету**

Рівне - 2003

4

УДК 811.161.2

У збірнику вміщені статті з проблем українського мовознавства науковців, аспірантів кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету та науковців інших ВНЗ. Основні теми поданих публікацій стосуються актуальних питань граматики і лексикології, словотвору та лінгвістики тексту.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів-філологів.

Редакційна колегія:

Головний редактор   **Шульжук Каленик Федорович**,
доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української мови
Рівненського державного гуманітарного університету,
дійсний член Академії наук вищої школи України

Заступник головного
редактора   **Шевчук Степан Іванович**, кандидат філологічних наук, професор,
директор Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного

університету

Члени редакційної колегії:

1. **Бойко В.Г.**, доктор філологічних наук, професор кафедри фольклористики Національного університету ім. Т.Г.Шевченка (м. Київ).
2. **Вихованець І.Р.**, доктор філологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, завідувач відділу історії і граматики української мови Інституту української мови НАН України (м. Київ).
3. **Вокальчук Г.М.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
4. **Галич О.А.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української літератури Луганського державного педагогічного університету.
5. **Голомб Л.Г.**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Ужгородського державного університету.
6. **Гуйванюк Н.В.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича.
7. **Давидюк В.Ф.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри фольклористики Волинського державного університету ім. Лесі Українки (м. Луцьк).
8. **Денисюк І.О.**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Волинського державного університету ім. Лесі Українки (м. Луцьк).
9. **Дунаєвська Л.Ф.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри фольклористики Національного університету ім. Т.Г.Шевченка (м. Київ).
10. **Загнітко А.П.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української мови Донецького національного університету.
11. **Зелінська Л.В.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.
12. **Іваницька Н.Л.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української мови Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського.
13. **Кузьмич О.О.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
14. **Поліщук Я.О.**, доктор філологічних наук, доцент, зав. кафедри української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.
15. **Радишевський Р.П.**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Національного університету ім. Т.Г.Шевченка (м. Київ).
16. **Турган О.Д.**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Запорізького державного університету.
17. **Удалов В.Л.**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Волинського державного університету (м.Луцьк).
18. **Чирков О.С.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри теорії літератури Житомирського державного педагогічного інституту ім. І.Я.Франка.

Упорядники: *Якимчук О.І., Кузьмич О.О.*

Друкується за рішенням вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол №2 від 26 вересня 2003 р.).

*За точність і грамотність публікацій відповідають автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.*

Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12
Рівненський державний гуманітарний університет
(вул. Остафова, 31, кафедра української мови)

ISBN 966-72-81-04-9

РОЗДІЛ І. ГРАМАТИЧНА БУДОВА МОВИ. ПРОБЛЕМИ СИНТАКСИСУ

УДК 81'367.5

Каленик Шульжук

ДО ПИТАННЯ ПРО ЕКВІВАЛЕНТИ РЕЧЕННЯ

Питання про еквіваленти речення є дискусійним у сучасному мовознавстві. Їх беззастережно не відносять до категорії речення, оскільки вони не мають декількох його суттєвих ознак, зокрема не диференціюються на члени речення або ж становлять незакінчену частину речення чи характеризуються підтекстом, реалізація якого може бути різною. Ці структури є своєрідними заміниками речення, його еквівалентами. Це передусім слова-речення, незакінчені речення, а також звертання-речення.

З-поміж виділених структур найповніше досліджені слова-речення (нечленовані речення). Дослідники нечленованих речень (О.М.Пешковський, О.О.Шахматов, О.І.Германович, П.П.Коструба, О.С. Мельничук, П.С. Дудик та ін.) стверджують, що ці структури можуть самостійно формувати комунікативні одиниці мови без інших слів. Кваліфікація нечленованих речень як еквівалентів речень у сучасному мовознавстві не викликає сумнівів [5: 420-421; 1: 59; 7: 291-295].

Полярною є кваліфікація незакінчених речень. Одні вчені беззастережно відносять їх до еквівалентів речень [2: 255], на думку інших, незакінчені структури не є еквівалентами речень, а реченнями, що мають більшість ознак речення [3].

По-різному тлумачаться звертання-речення (вокативні речення): то як особливий різновид звертань, що виконують функцію речення, перебуваючи поза межами двоскладних і односкладних речень [1; 6], то як один із типів односкладних речень [2: 7].

Ураховуючи стан дослідження проблеми еквівалентів речення, маємо на меті обґрунтувати еквівалентний/нееквівалентний характер незакінчених структур та вокативних речень.

Незакінчені (перервані, обірвані) структури неоднозначно трактуються в мовознавстві. П.С. Дудик зазначає, що “незакінчені речення – це початі, але недоговорені речення, якими виражаються перервані, до кінця не висловлені думки. Але й такі думки мають свою вартість і за певних обставин висловлювання цілком доречні, умотивовані не менше, аніж думки і зв’язані з ними емоції, передані повними чи неповними побудовами. Тому незакінчені конструкції не потребують будь-яких конкретних доповнень своєї граматико-змістової структури і цілком достатні для того, щоб виконувати комунікативну функцію речення, бути його особливим еквівалентом, що має свою відносно окрему сферу застосування і виразну стилістичну цінність” [2: 255].

Одним із останніх досліджень незакінчених речень української мови є дисертація В.І. Пітеля “Функціонально-семантична структура незакінчених речень у сучасній українській мові” [3], автор якої обґрунтовує, що незакінчені речення, у структурі яких вербально представлена більшість членів речення, мають майже всі ознаки речень; ті ж одиниці, у яких усі чи майже всі члени речення словесно не виражені, є еквівалентами речень. В.І.Пітель зазначає, що незакінчені речення співвідносні з іншими типами речень, виступаючи як специфічні неповні реалізації відповідних структурних схем.

На наш погляд, незакінчені структури залежно від репрезентації їх компонентів можна

вважати і реченнями (якщо зрозумілою є структурна організація конструкції), і еквівалентами речень (якщо не є передбачуваною двоскладність/односкладність їх побудови).

Найвиразнішими є незакінчені речення, що представлені повнозначними словами, передусім такими, що становлять головні члени речення, напр.: – *Та годі! Тут діло, а вони...* (С.Васильченко); *Дівчина боялася його дратувати, але й не могла втримати сліз: – Може, це дружина або коханка. А я...* (Петро Панч); – *Але ж ми... – почав був хтось* (Ю. Смолич); *Він повернувся до султана і заволав: “Великий падишаху, вона...” Та не докінчив* (Р. Іванчук). Подеколи такі структури представлені обома головними членами речення, що дає всі підстави визначати їх як речення, а не як еквіваленти, напр.: – *Що трапилося, Макаре? – “Взагалі, Ваню... я щойно прочитав... я щойно прочитав... Ти розумієш...” – Макар задихався. Він надто шпарко біг. А може, те, що він прочитав, було надто значне* (Ю. Смолич).

Виникнення незакінчених речень зумовлюється різними причинами: зрозумілістю замовчуваних фактів співрозмовниками, потребою уникнути надто ясного висловлення, необхідністю характеристики персонажів, емоційним станом мовця та ін.; у таких випадках обірвана структура є еквівалентом речення, становить компонент, представлений лише службовим словом або ж повнозначними словами (другорядними членами), що не можуть однозначно репрезентувати двоскладність/односкладність конструкції, напр.: – *І ти... І в тебе... А звідки ти взяв? – Він був ошелешений* (Ю. Смолич); *Гайсин злякано закліпав очима: – Я нічого не знаю. Я... Мене...* (Петро Панч); *Петрусь не знав, що одказати: Так при...* (Панас Мирний); *За ваш став я пробував сперечатися, але...* (М. Стельмах).

Ознакою схвильованого мовлення є одночасне використання кількох незакінчених структур (речень і їх еквівалентів), напр.: – *Ви до мене? – питав військовий уже з посмішкою від переполошеного вигляду відвідувача. – В якій справі? – “Я... Мені... Тут... Кроса...” – Якого Кроса? – “Пана... Товарища...”* (Петро Панч); – *Остроз? – поглянув на неї, дивуючись, і додав: – А хіба ти туди хочеш? – “Я... ні... я...” – А чого ж тобі туди треба? – “Я... мені... треба мені...”* (Б.Грінченко).

Інколи обірвана одиниця може становити частину слова, напр.: *Побачив Варвару. Стояла біля стола зігнута, зів’яла, спокійна і щось стирала. – Вар... Хотів говорити і не міг* (М.Коцюбинський).

Звертання-речення вперше виділив О.О.Шахматов, який назвав їх “вокативними реченнями”, що є рівнозначними реченню і можуть містити залежно від інтонації різний зміст. Учений вважає їх односкладними структурами, що становлять “речення, у яких головним і єдиним членом є звертання, ім’я особи, до якої звернене мовлення, якщо це ім’я вимовлене з особливою інтонацією, що викликає складне уявлення, у центрі якого стоїть дана особа; у цій думці може бути виражений докір, жаль, закид, обурення. Пор., наприклад, *Коля!*, сказане тоном дорікання і яке викликає думку: *навіщо ти це зробив, навіщо ти так учинив, як тобі не соромно?* [9: 86].

До вокативних речень переважно відносять лише ті, які є назвами осіб, що може викликати певні сумніви.

За будовою звертання-речення збігаються з непоширеними звертаннями. Однак звертання-речення значно складніші своїм змістом, ніж звичайні звертання, зміст яких представлений експліцитно. Звертання-речення нерозчленовано виражає певну думку-почуття, якою супроводжується звертання до особи з особливою інтонацією, відмінною від інтонації звичайного звертання, основний зміст якої приблизно реалізується в підтексті, напр.:

Раптом щось їй причулось... Ні, то причулось...

Так жалко, так сумно, душа спливає сльозами...

– Сестро Секлето, де заночуєм?

Ласкавий голос... Хто се промовив? Тепло, сердечно, мов сонце вечірнє. То їй

почулось...

– *Сестро Секлето, де заночуєм?*

– *Сестричко Марто!..*

Невже то промовив до ворога – ворог?

Навіть Варвара здригнулась і стала.

Вони озирнулись.

Сестра Секлета лежала на грудях у Марти, і чорні плечі її тремтіли від плачу (М.Коцюбинський).

У наведеному тексті два звичайні звертання *сестро Секлето* і одне звертання-речення *Сестричко Марто!*, що виражає благання, прохання, біль.

Подеколи звертання-речення стосуються різних осіб, які (реально чи ірреально) спілкуються між собою, напр.:

– *Остане!..* – з розпукою кличе душа.

– *Соломіє – е!..* – доноситься до неї крик серця.

– *Соломіє!..* – чує вона крізь холодну хвилю, що б'є їй в очі, торкається чола, розплутує коси... (М. Коцюбинський).

Звертання перебуває в складі речення як в інтонаційно-смісловому цілому, воно не становить окремого висловлювання, може тільки стимулювати відповідь, але само не є відповіддю, тому що виступає лише одним із компонентів, який уходить у інтонаційну тканину речення. На відміну від звертання, вокативні речення становлять окремі висловлювання. Вони можуть викликати відповідь з боку названих ними адресатів або самі бути відповіддю. Отже, вокативні речення набувають більшої самостійності, ніж звичайні звертання. Вони стають своєрідними центрами висловлювання, сконденсовують у собі багатство семантичних відтінків, а цьому певною мірою сприяє контекст, який лише непрямо може вказувати на ті відтінки значення, що виявляються з інтонації. Це здебільшого використання обставин способу дії, міри і ступеня типу *схвильовано, погрозливо, ввічливо, вдячно, ніжно, весело, жартома* та ін.

Ці речення звичайно не потребують додаткового розкриття свого змісту в контексті, оскільки такий зміст концентрується в них, хоча словесно він не виражений, а зрозумілий з інтонації, з якою вимовляється таке речення. Таким чином, вокативні речення, на відміну від звичайних звертань, виступають як самостійні, не стоять при інших реченнях, у яких міститься основне висловлювання (пор.: [4: 37]).

Залежно від змісту, функцій у вокативних реченнях може більш або менш яскраво виявлятися спонукально-кличний чи емоційно-оцінний характер.

Спонукально-кличні речення виявляють насамперед ставлення мовця до того, що пов'язане з особами, до яких він звертається. Емоційно-оцінні речення яскравіше виявляють функцію кваліфікації адресата.

Найбільше виявляється спонукально-кличний характер у реченнях, що становлять заклик, прохання чи вимогу відповісти, відгукнутися тощо. Такі речення передусім виражають волевиявлення, напр.: *Соломія подумала, що вона мусить бути недалеко від Остапа, що він почує її, і крикнула: – Остане – е! Оста – апе – е!* (М. Коцюбинський); – *Наталю!* – гукнув він, коли вона вже доходила до дверей. – *Чого вам? – не повертаючись, запитала вона* (Панас Мирний); *Ніно Георгіївно!* – гукнув він придушеним голосом і боязко, як злодій, озирнувся докола (Петро Панч).

Подеколи спонукальне звертання-речення цієї групи виражається субстантивованим словом, напр.:

Щоб скоріше закінчити обхід, Лец-Отаманів крикнув:

– *Вартовий!*

Вітер підхопив його сердитий голос, разом із сніжним пилом переніс через задубілі гармати і вперекидь покотив поза станцію, у біле море.

– *Вартовий!* – ще раз крикнув сотник і додав уже, круто замішуючи багатослівну лайку (Петро Панч).

До іншої групи вокативних речень належать речення з вищим ступенем емоційності, унаслідок чого значення спонукування в деяких з них дещо послаблюється. Емоційність у цієї групи речень пов'язана з учинками тих осіб, до яких спрямовані дані речення. Експресивний зміст даних речень глибший, ніж речень першої групи, бо, на відміну від останніх, які виражають головним чином заклик, прохання чи якість інше спонукування до відповіді, вокативні речення другої групи складніші за своїм змістом: вони передають докір, закид, осудження, радість тощо, напр.:

Андрій уже пригнувся біля людей, мовчки щось порався коло неї, аж частини рипіли.

– *Андрію, покинь! Андрію, моделью зламаєш.*

– *Та він моделью ламає!!*

В Андрія тільки очі горіли... Ніби й мова не до нього.

– *Андрію!..* (С. Васильченко).

Речення цієї групи часто мають при собі вигуки *ой, ах, о, гей* та ін., що виступають передусім як стилістичні засоби і посилюють емоційне звучання речень. У таких структурах головне слово здебільшого повторюється двічі, напр.: – *Ой Марку, Марку.* – *Більше не стає слів у матері, і вона з любов'ю несе до своєї дитини заокруглені піввінця по-дівоному довгих вій, що не старіли над виплаканими прив'ялими очима* (М. Стельмах).

До речень з послабленим спонукальним і яскраво вираженим емоційним забарвленням належать і такі, що виникають як наслідок пізнавання осіб, отже, виражають емоційну реакцію того, хто говорить, до названого ним адресата, напр.:

Дівчинка підвела голову.

– *Гукають, біжи. Прийшов хтось!* – загомоніли діти.

Марійка скрикнула радісно й побігла по ріллі до огорожі.

– *Мамо!*

Рученята простягла, тягнулась. А мати ніжно горнула до себе, і в очах її блищали сльози.

Сльози радості (А. Головка).

Дискусійним є питання про власне оцінні вокативні речення. Якщо в спонукально-кличних реченнях більш помітно виявляється ставлення мовця до повідомлюваного про осіб, то оцінні речення виражають передусім ставлення того, хто говорить, до самих цих осіб. О.О. Шахматов зазначає, що оцінні звертання можуть виражати особливим способом висловлену думку [8: 255]. Регулярними є утворення з першим займенниковим компонентом, підсиленням вигуками *ех, ей, гей, ах* тощо, та особовим займенником-звертанням. Цю частину звичайно можна кваліфікувати як вокативне речення. Другий компонент містить оцінку першого і може бути кваліфікований як неповне двоскладне речення з неназваним підметом, напр.: – *Ех, ви! Сочинитель! Хіба можна рівняти людину до рибини?* (О.Ковінька).

Дехто з українських мовознавців (І.К.Кучеренко, І.Р.Вихованець, М.С.Скаб) відносить ці речення до односкладних, наголошуючи на їх членованості, інші ж (П.С.Дудик, І.І.Слинько, автори більшості вузівських підручників і посібників) виводять їх за межі двоскладних і односкладних структур.

На наш погляд, має рацію П.С.Дудик, який розглядає звертання-речення “як такі синтаксичні одиниці мови і мовлення, що знаходяться поза межами як двоскладних речень, так і односкладних. Адже вони скільки-небудь відчутно не виявляють ні змістової, ні синтаксичної розчленованості, не мають логічної та граматичної основи двоскладного чи односкладного речення” [2: 270].

Справді, на відміну від еліптичних конструкцій, де здебільшого можна встановити двоскладність/односкладність речення, оскільки їхня будова вказує, який член пропущений,

у вокативних реченнях не можна передбачати їхньої структури, яка може бути реалізована і в двоскладних, і в односкладних, у простих і складних реченнях. Разом з тим ці одиниці, на наш погляд, є не еквівалентами речень, а специфічними реченневими утвореннями, що перебувають поза межами двоскладних і односкладних речень.

Таким чином, до еквівалентів речень належать нечленовані речення, частина незакінчених структур, що не передбачають двоскладності/односкладності їх побудови. Реченнями є незакінчені утворення з передбачуваною структурною організацією та вокативні речення, які становлять особливий структурний тип, що перебуває за межами двоскладності/односкладності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вихованець І.Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. – К.: Наук. думка, 1992. – С. 58-62.
2. Дудик П.С. Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовлення. – К.: Наук. думка, 1973. – С. 212-271.
3. Пітель В.І. Функціонально-семантична структура незакінчених речень у сучасній українській мові: Дис.... канд. філол. наук. – Івано-Франківськ, 2000. – 188 с.
4. Попов А.С. Обращения-предложения в современном русском языке // Русский язык в школе. – 1958. – № 5. – С. 36-39.
5. Русская грамматика: В 2 т. – М.: Наука, 1980. – Т. 2. – С. 419-421.
6. Скаб М.С. Граматика апеляції в українській мові. – Чернівці: Місто, 2002. – С. 172-183.
7. Слинко І.І., Гуйванюк Н.В., Кобилянська М.Ф. Синтаксис сучасної української мови: Проблемні питання. – К.: Вища школа, 1994. – С. 291-296.
8. Шахматов А.А. Синтаксис русского языка. – Л.: Изд. АН СССР, 1925. – С. 255.
9. Шахматов А.А. Синтаксис русского языка. – Л.: Изд. АН СССР, 1941. – С. 86.

Резюме

Исследование т. наз. эквивалентов предложения дает основания для выводов о том, что такими эквивалентами являются нечленимые предложения, часть незаконченных структур без указания на двусоставность/односоставность. Незаконченные образования с прогнозируемой структурной организацией являются двусоставными или односоставными предложениями. Вокативные структуры представляют собой особый тип предложения, находящийся вне пределов двусоставности/односоставности.

УДК 81' 367. 3

Лілія Федчук

ДО ПИТАННЯ ПРО ТИПОЛОГІЮ ПРЕДИКАТИВНИХ ОДИНИЦЬ

Прагнення до багатоаспектного дослідження мовних явищ та інтенсивний розвиток за останні десятиріччя ідей семантичного синтаксису висовують як одну з основних проблему усвідомлення різноманітності предикативних одиниць і подання їх у чіткій системі, яка б відтворила взаємозв'язок мовної форми і її значення. Як зазначав Ю.С.Степанов, у семантиці, з одного боку, у синтаксисі, з другого, і в загальних рисах їх поєднання, тобто поєднання глибинного змісту з поверхневим його вираженням, з третього, відкриваються зараз найбільш універсальні закономірності мови взагалі [19, 5].

Проблемі типології речень, яка базується на врахуванні їхніх семантичних характеристик,

ЗМІСТ

Розділ I. Граматична будова мови. Проблеми синтаксису	
<i>Шульжук К.Ф.</i> До питання про еквіваленти речення	3
<i>Федчук Л.І.</i> До питання про типологію предикативних одиниць.....	7
<i>Степаненко М.І.</i> Семантична структура, формально-граматична будова і функціональні можливості речень із локативно-транзитивним типом детермінації.....	14
<i>Шкарбан Т.М.</i> Про довжину предикативних одиниць у структурі складних конструкцій з однорідною супідрядністю	20
<i>Кузьмич О.О.</i> Синтаксична норма як лінгвістична проблема.....	24
<i>Давнюк С.В.</i> Вивчення багатоконпонентних сурядно-підрядних речень: формально-граматичний аспект	27
<i>Жагальяк І.М.</i> Комунікативні моделі зі звуконаслідувальними словами та їх семантичні експоненти	31
<i>Шульжук Н.В.</i> Репліка як компонент діалогічної єдності	36
<i>Щербачук Н.П.</i> Адвербальні синтаксеми в семантично ускладненому простому реченні діалогічного мовлення	39
<i>Сербіна Т.Г.</i> Прийоми використання прецедентних текстів у газетних заголовках	44
Розділ II. Морфологічний рівень мовної системи	
<i>Мединська Н.М.</i> Лексико-семантична група дистрибутивних дієслів активної дії	49
<i>Куликова В.Г.</i> Мовні засоби відтворення спонування в українській мові	54
<i>Войцешук Л.А., Мандрик Н.В.</i> Субстантивація прикметників у слов'янських мовах і власні імена.....	58
Розділ III. .... Актуальні проблеми лексикології та лексикографії	
<i>Вокальчук Г.М.</i> Складні випадки лексикографічного опису індивідуально-авторських новотворів	63
<i>Гаврилюк Н.В.</i> Емпірійні індивідуально-авторські прикметники у творчості неокласиків.....	69
<i>Дуденко О.В.</i> Паремії: знаки чи символи?	73
<i>Кірілкова Н.В.</i> Українська символіка в поемах Ліни Костенко.....	78
<i>Будз І. Ф.</i> Роль “кольорових” компонентів фразем як етнографічних та національно-культурних маркерів	80
<i>Крижанська О.М.</i> Джерела збагачення української колірної лексики	84
<i>Степанова О.І.</i> Лінгвопоетика як об'єкт мовознавчого дослідження	93
<i>Копера О.С.</i> Проблема мовностилістичної норми використання метафори поетками 90-х років ХХ століття.....	98
<i>Школяренко В.І.</i> Динамічні аспекти фразотворчої активності компонентів фразеологізму.....	106
Розділ IV. Системні питання лінгвогеографії	
<i>Євтушок О.М.</i> Питання системного дослідження лексики західнополіського діалекту. Явище полісемії.....	110
<i>Мазяр В.М.</i> Структура і семантика лексики ткацтва у західнополіських говірках	

української мови.....	115
<i>Демешко І.М.</i> Топонімізація основ типів поселень північно-східного Полісся....	120
Розділ V. Мовознавство і школа	
<i>Хом'як І.М.</i> Питання орфографії в програмах із рідної мови	128
<i>Ковальчук Н.П.</i> Лінгвістичні принципи української пунктуації.....	133
<i>Шевчук Т.Б.</i> Робота зі словами родо-видової семантики на початковому етапі навчання української мови	138
<i>Петрук О.М.</i> Реалізація принципу функціональності в навчанні рідної мови як лінгводидактична проблема	144
<i>Антончук О.М.</i> Ефективність методу вправ на уроках вивчення орфографії.....	147
Рецензії	
<i>Хмель В. А.</i> До вивчення фольклору регіонів України. Рецензія на працю доктора філологічних наук, професора Романа Кирчіва “Із фольклорних регіонів України: нариси й статті”	150
Відомості про авторів	156

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Мовознавчі студії

Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 11

Упорядкування та наукове редагування
*Олександри Якимчук,
Оксани Кузьмич*

Макет та комп'ютерна верстка *Вікторії Кравчук*

Обкладинка *Олексія Литвина*

Рекомендовано до друку вченою радою
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол №2 від 26 вересня 2003 р.)

Макет, верстку, дизайн здійснено в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету

Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12
Рівненський державний гуманітарний університет,
кафедра української мови, тел. 26-17-79
вул. Остафова, 31

Підписано до друку 26.09.2003. Формат 60x84 1/8.
Папір офсетний. Гарнітура Times Roman Cyr.
Умов. друк. арк. 19, 0. Наклад 200 прим. Зам. № 29/1

Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 11. – Рівне: РДГУ, 2003. – 155 с.

У збірнику вміщені статті з проблем українського мовознавства науковців, аспірантів кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету та науковців інших ВНЗ. Основні теми поданих публікацій стосуються актуальних питань граматики і лексикології, словотвору та лінгвістики тексту.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів-філологів.

ISBN 966-72-81-04-9

ББК 81
УДК 811.161.2